

Ügyvédi érdekképviselet.

A mai kornak jelszavává lett a korporatív állam kiépítésének propagálása. Ha félreteszünk minden pártpolitikai szempontot és pusztán a szemlélődő kritikus szemüvegén keresztül nézzük a kérdést, meg kell állapítanunk, hogy ez a jelszó valóban nem jelszó már többé, hanem annál több: egy, a társadalmi és gazdasági élet mélyéig gyökeret eresztett és sürgős megoldásra váró problémakör. Ennek csak egyik része az alkotmányi vonatkozás s emellett legalább olyan súllyal esnek a latba az érdekképviseleti rendszer gazdasági, szociális és közgazdasági vonatkozásai. Mindezekben a vonatkozásokban az érdekképviseletek ma is döntő szerepet játszanak a közületek életének irányításában, s strucpolitikát jelentene annak a hangoztatása, hogy nincsen szükség arra, hogy az érdekképviseleteknek a szerepe a jövő társadalmi, gazdasági és politikai életének berendezkedésében valamely formában újból szabályoztassék s minden tekintetben legitim formát nyerjen. Nem célunk itt e kérdés általános fejtegetése, de ez a helyzet az, ami arra késztet bennünket, hogy szűkebb kereteink között az ügyvédi érdekképviselet kérdésével, mint az ügyvédség egyik legaktuálisabb kérdésével foglalkozunk.

Az ügyvédség érdekképviseletéről sürgősen gondoskodnunk kell. Az ügyvédségnek ma érdekképviselete nincsen. Az ügyvédi kamarák ugyan 60 éve szerepelnek a köztudatban, mint az ügyvédség érdekképviseleti szervei, de valójában nem azok. A törvény, az Ügyvédi Rendtartás nem is szánta a kamarákat érdekképviseleti szervezeteknek, hanem azoknak inkább hatósági jelleget adott. Szervezetét is a 60 évi előtti szükségleteknek megfelelően állapította meg úgy, hogy mai hatáskörükben és szervezetükben az ügyvédi kamarák nem is alkalmasak arra, hogy a mai gazdasági és társadalmi viszonyok között eredményesen működő érdekvédelmi szervek legyenek.

60 évvel ezelőtt az anyagi jólét korszakában, a liberális, demokratikus társadalmi és politikai berendezkedés virágzásának idején nem is volt arra szüksége az ügyvédi karnak, hogy a szó teljes értelmében vett érdekképviselete legyen. Az ügyvédi kamarák működésének lényege és főfeladata az adminisztratív teendők ellátása mellett elsősorban az etikai felügyelet képezte. Ennek a tevékenységnek megfelelt az a szervezeti felépítés, hogy az ügyvédi kamarák vezetőit, tisztviselőit és választmányi tagjait egyénenkénti választási rendszer mellett választották. Így valóban alkalmas egyének kerültek azokba a pozíciókba, akik a reájuk rótt talán leghelyesebben „grand-seigneur“-inak nevezhető feladatokat jól és méltósággal oldották meg.

Ma azonban más tevékenységre is szükség van: valóságos érdekvédelemre, ügyvédi munkaalkalmak teremtésére, azok gazdasági feltételeinek kiharcolására, az ügyvédi tevékenység szociális és gazdasági átépítésére, s különösen az utóbbi kereteken belül intenzív irányító tevékenységre van szükség. Ilyen tevékenység kiépítésére azonban nem alkalmas egy olyan szervezet, amely választási rendszerénél fogva nem nyújt módot a világnézeti és felfogásbeli különbségek tisztázására.

A mostani rendszer nem alkalmas az egy felfogású csoportok kialakulására s sem ezeknek, sem a választóknak meggyőződésük érvényesítésére kellő alkalmat nem nyújt. Az egészségtelen koalíciók és a klikkek uralmát segíti elő s lehetetlenné teszi valódi programok felállítását, s megvalósítását.

Ha tehát az ügyvédi kamarák keretein belül kívánjuk az érdekképviseleti tevékenységet megvalósítani, azok szervezetén kell elsősorban változtatni, meg kell valósítani a meggyőződések érvényesítésének lehetőségét s ennek egyetlen útja az arányos és lajstromos választási rendszer bevezetése.

Ezzel együttjáró lehetne egy olyan rendelkezés, amely különválasztja a fegyelmi bíraskodást a kamarák politikai vezetésétől. Indokolnunk azt hisszük nem kell ezt az álláspontot; akkor, amikor a vezetőktől intenzivebb érdekképviselet-politikai tevékenységet kívánunk, helyesebb, ha a fegyelmi bíraskodás ilyen irányban kevésbé exponált egyénekre bízunk. Természetesen nem kellene kizárni annak a lehetőségét, hogy valakit a közbizalom mind a két hatáskörrel megbizson. Leghelyesebb volna, azt hisszük egy olyan megoldás, hogy a fegyelmi bíróság részben a vezetőkből, részben a különválasztott fegyelmi bírakból alakuljon.

Felvetődik azonban az a gondolat is, hogy feltétlenül a kamarák keretén belül kell-e az érdekképviseleti tevékenységet megvalósítani és nem lehetne-e ezt a szerepet más szervezetre bízni. Az olasz példa ezt valósította meg. A kamarák szerepét betöltő kollégiumok hatáskörébe tartozik a nyilvántartás és felvétel, a fegyelmi bíraskodás és felügyelet, valamint a véleményadás ügyvédi költségügyekben és ügyvédekkel való nézeteltérések kérdéseiben. A korporációk feladata az érdekvédelmi tevékenység, a támogatás (szociális tevékenység) és nevelés, valamint a képviseletek kijelölése. Sok előnye lenne az ilyen bifurkációnak, de annak, hogy a kamarán kívüli érdekképviseleti szerv jól megoldható legyen és eredményes működést fejthessen ki, elengedhetetlen előfeltétele az ügyvédi közéletben és pártokban a felfogások és világnézetek előzetes tisztázása és egy irányt-adó s domináló felfogás kialakulása.

Mármost akár a kamarákon belül, akár az említett bifur-

káció segítségével szükséges volna az érdekképviseleti tevékenység mielőbbi belső kiépítése is.

Elsősorban munkaügyi vonatkozásban kellene az ügyvédi érdekképviselet hatáskörét és feladatkörét kiépíteni, még pedig a következő elgondolás szerint: Az ügyvédi érdekképviseleteknek legyen joguk ahhoz, hogy kollektív munkaügyi szerződések mintájára beleszólásuk legyen az ügyvédi díjskálák megállapításába, úgy, hogy az ügyvédi érdekképviselet hozzájárulása nélkül ne lehessen ügyvédi díjskálát életbeléptetni. Tagjaira nézve az ügyvédi érdekképviselet hozhasson kötelező határozatokat, például a készkiadásos megállapodások és a tisztességtelen verseny üldözése tekintetében stb. úgy, hogy a határozatok betartásáról megfelelő szankcióval gondoskodhassék is. A munkaügyi bíráskodás választott bíróság formájában az ügyvédi érdekképviselet hatáskörébe lenne utalandó. Az ügyvédi szervezetek hatáskörébe kell utalni a munka és kereseti lehetőségek szétosztását (a közmegebizatásokat) nem csak arra az esetre, ha azoknak elvégzése ingyenes feladat, hanem akkor is, amikor jövedelemmel jár. A szegényvédelem ellátása céljából közpénzekből létesített intézmények (jogvédő irodák) kizárólagosan az ügyvédi szervezetek hatáskörébe adassanak át.

Szociális szempontból további kiépítésre csak a betegségi biztosítás valamilyen formában való megteremtése céljából volna szükség. Ellenben nagyon előnyös volna a szociális tevékenységnek a kamarák hatásköréből való különválasztása.

Közhatósági vonatkozásban a tagokkal szemben fennálló hatáskör lényegileg csak annyiban szorul kiegészítésre, hogy valamilyen formában meg kell valósítani annak a lehetőségét, hogy az autonómia elbírálhassa saját hatáskörében a jelentkezők felvételének kérdését és ne legyen köteles felvenni bárkit, még olyat is, aki előző foglalkozását esetleg éppen ethikai okokból volt kénytelen abbahagyni.¹⁾

Közhatósági vonatkozásban nem a saját tagokkal szemben, feltétlenül meg kell valósítani, hogy a bizonyos ideje működő feddhetetlen előéletű ügyvédek a közjegyzői funkcióknak egy részét elvégezhessek.

Közigazgatási vonatkozásban is számtalan kisebb hatáskört lehetne az ügyvédi szervezetekre ruházni, amelyekkel az állami igazgatás tehermentesítését lehetne elérni. Kívánatos volna, hogy az ügyvédeket terhelő összes adókat az ügyvédi szervezetek állapíthassák meg és vethessék ki, épp úgy, mint eddig az ált. forgalmi adót, mert ez nem csak igazságosabb és arányosabb adóztatást biztosítana, hanem a pénzügyi kincstárnak is nagy mértékű tehermentesítésével járna. Természetesen az adó-

¹⁾ A zártszám kérdését szándékosan nem vetettük fel.

kivetésbe szélesebb köröket és nagyobb nyilvánosságot kellene bevonni.

Politikai vonatkozásban pedig gondoskodni kell arról, hogy az ügyvédi foglalkozásnak minden közületben saját maga által kiválasztott s az ügyvédség politikai multjához méltó számú képvisellete legyen.

Ezek a kérdések mind sürgős megvalósításra várnak, mert addig, míg ezeket megvalósítani nem tudjuk, igazi érdekképvisellete az ügyvédségnek nem lesz és nem fogjuk tudni megállítani azt a dekadens folyamatot, ami úgy ethikai, mint anyagi vonatkozásban ma az ügyvédi foglalkozás jelentőségét napról-napra jobban rombolja.

Dr. Pályi Gyula.

A budapesti ügyvédi kamara jelentése a jogbiztonság hiányában állapítja meg a pusztító gazdasági krízis ama kísérő jelenségét, amely leginkább ássa alá a judikatura állandóságát és ezzel együtt rontja le az ügyvédi munkaalkalmakat. Ékes szavakkal fejt ki, hogy a mindjobban érvényesülő adósvédelem, a hitelezői behajtási eszközök mindinkább való gyengülése, a közjogi és közigazgatási rendelkezések belenyulása a polgárok önrendelkezésére hivatott materiába: ha nem is okozzák „a magánjog halálát”, de kétségtelenül súlyos betegségét; ily körülmények közt sajnos, de magától értetődő jelenség az, hogy az egyéni és polgári szabadságon épülő ügyvédi hivatás is soha nem képzelt válságba jutott. Ha vigasztaló körülményre hivatkozhat a jelentés, akkor az is csak egy negatívum, de ez azután a jobb jövő biztosítéka: hogy az ügyvédség ennyi baj közepette is őrzi erkölcsi integritását; átmentve ezzel egy jobb korszakba azt, ami e hivatásnak és e társadalmi rendnek lényege: a feltétlen érdemesség mások bizalmára.

Amit a jelentés bevezetőben¹⁾ fejt ki, azt statisztikailag igazolja a jelentésnek beléleltre és fegyelmi ügyekre vonatkozó fejezete. Az 1932. évben 1009 panasz érkezett ügyvéd ellen, ami magábanvéve igen szomorú szám volna, mert hiszen annyit jelentene, hogy majd minden harmadik ügyvéd ellen fegyelmi feljelentés futott be a kamarához; alaposabban vizsgálván azonban a számadatokat és különösen a fegyelmi feljelentések (panaszok) sorsát követve, jóval megnyugtatóbb az eredmény. A mult évben ugyanis elintézésre várt összesen 1030 panasz, amelyből azonban több mint a fele (519 és 46, vagyis 565 darab) megszüntetéssel végződött, tényálladék hiánya, elutasítás vagy a panasz visszavonása folytán: ezek tehát oly esetek, amikor a vádemelésre még alap sem volt. Érdemleges fegyelmi elintézésre került összesen 541 darab; a vádhatározatok száma azonban már csak 235; fegyelmi ítélet hozatott 120 ügyben és pedig 34

¹⁾ Varannai István tollából.